

Спостереження за виборами в Україні

Прес-реліз

Звіт НДІ: Заходи, необхідні для забезпечення готовності до виборів, реалізації права голосу та захисту громадського здоров'я під час місцевих виборів

29 вересня 2020 року

Вашингтон, округ Колумбія – Україна наближається до місцевих виборів, які відбудуться 25 жовтня 2020 року, маючи за плечима значний досвід проведення демократичних виборів протягом останніх років. Водночас, Україна стоїть перед необхідністю долати складні виклики, про що говорять результати аналізу передвиборчого середовища, оприлюдненого сьогодні Національним демократичним інститутом. Група спостереження за виборами в Україні відзначає проблеми, що постають перед Україною, зокрема складну нову виборчу систему, виклики, спричинені триваючим конфліктом з Росією і загрозами для громадського здоров'я, пов'язані з пандемією коронавірусу.

«Ці проблеми стануть випробуванням стійкості виборчих засад в Україні», – зазначила колишня депутатка Європейського парламенту Ребекка Гармс. «Будуть необхідні консолідовані зусилля, спрямовані на забезпечення підготовленості виборців та працівників виборчих комісій, максимальної реалізації виборчих прав та зменшення ризиків для здоров'я».

Представлений сьогодні аналіз передвиборчого середовища базується на результатах глибинних онлайн інтерв'ю, проведених 14-18 вересня 2020 року командою НДІ, до складу якої увійшли пані Гармс, регіональна директорка програм НДІ у Євразії Лора Джуетт, заступниця директора НДІ в Україні Натія Джикія, програмний директор НДІ з питань виборів Маріо Мітре та директор НДІ в Україні Іен Т. Вудвард.

У своєму звіті НДІ приділяє увагу нормативно-правовій базі та адмініструванню виборів, умовам проведення передвиборної агітації, гендерним питанням та інклюзивності, інформаційному середовищу, а також впливу пандемії covid-19. Команда експертів спілкувалась з представниками українських урядових інституцій, політичних партій, органів адміністрування виборів, громадянського суспільства, засобів масової інформації, українських та міжнародних організацій зі спостереження за виборами. У написанні цього звіту нам допомагала постійна взаємодія офісу НДІ в Києві з усіма зацікавленими сторонами виборчого процесу; а також досвід та зв'язки Інституту, напрацьовані протягом майже 30 років реалізації програм в Україні та здійснення спостереження за виборами в усьому світі.

Це будуть перші загальнонаціональні місцеві вибори в умовах завершення важливих реформ, в результаті яких місцевій владі передаються ширші повноваження, тому, відповідно, результати цих виборів будуть мати великий вплив на повсякденне життя українців.

У звіті відзначаються численні покращення, що відбулися з часу останніх загальнонаціональних виборів 2019 року. Головним серед цих покращень є прийняття нового Виборчого кодексу, який гармонізував нормативно-правову базу щодо проведення виборів всіх рівнів, запровадив пропорційну систему з відкритими списками для обрання депутатів місцевих рад, а також передбачив створення умов для ширшого залучення жінок, внутрішньо переміщених осіб (ВПО), людей з інвалідністю та деякі інші зміни. Крім цього відзначається, що довіра до Центральної виборчої комісії (ЦВК) зростає під час проведення виборів у 2019 році та залишається високою серед суспільства, громадських організацій та політичних партій.

Водночас, незважаючи на ці досягнення, у звіті також говориться про перешкоди. Очікується, що нова виборча система, до якої все ще вносяться зміни, буде незрозумілою для членів виборчих комісій, спостерігачів та виборців, і це може призвести до псування бюлетенів або невизначеності під час підрахунку голосів. Пандемія covid-19 обмежує можливості політичних партій та кандидатів здійснювати передвиборну агітацію, а також покладає велику відповідальність на працівників органів адміністрування виборів щодо пошуку балансу між забезпеченням реалізації громадянами свого конституційного права голосу та безпекою для їхнього здоров'я. Рішення про неможливість проведення виборів у 18 громадах Донецької та Луганської областей, причиною якого зазначається безпека громадян на територіях з високим ризиком конфлікту у війні з Росією, позбавить права голосу майже півмільйона виборців.

«Ці вибори стануть барометром демократичного прогресу країни», – говорить пані Гармс. «Надійний виборчий процес, результати якого відображають волевиявлення виборців, слугуватиме необхідним поштовхом для демократичної траєкторії руху України».

Звіт пропонує 27 рекомендацій, спрямованих на покращення виборчого процесу в Україні. Зокрема, рекомендується наступне:

- ЦВК, політичні партії, громадські організації, державні та приватні ЗМІ мають провести активну та широкомасштабну кампанію з просвіти виборців, щоб ознайомити громадян з новою виборчою системою та протоколами, пов'язаними з попередженням поширення covid-19.
- Центральній виборчій комісії повинна надаватись якомога повніша підтримка у проведенні навчання для членів територіальних і дільничних виборчих комісій щодо їхніх обов'язків.
- Верховна Рада України повинна невідкладно прийняти законопроект, спрямований на забезпечення захисту учасників виборчого процесу у період пандемії, а Кабінет міністрів має виділити місцевим органам влади та органам адміністрування виборів достатні кошти для реалізації плану попередження поширення covid-19.
- Органи влади мають докласти консолідованих зусиль для пояснення зацікавленим сторонам виборчого процесу та широкому загалу підстав для прийняття ними рішень

щодо неможливості проведення виборів у 18 громадах Донецької та Луганської областей, включаючи критерії та обґрунтування, щоб відбудувати довіру та розуміння. Щойно ці критерії буде визначено, оприлюднено та дотримано, ЦВК має призначити вибори у відповідних громадах якомога швидше для уникнення подальшого позбавлення права голосу майже півмільйона виборців.

- Політичні партії та кандидати повинні розробити стратегії, націлені на роботу з виборцями, включаючи тих, хто проживає у зонах із суворішими карантинними обмеженнями, та людей з обмеженим доступом до соціальних мереж, а також розробити та оприлюднити політичні програми, спрямовані на вирішення проблем на місцевому рівні.
- Партії повинні посилювати залучення, навчання та висування кандидаток на прохідні місця у списках, продовжувати розвивати партійну інфраструктуру для підтримки жінок та маргіналізованих груп, а також включати до своїх політичних платформ питання, які становлять для них особливий інтерес.
- Громадські організації, спільнота надання міжнародної підтримки та уряд мають співпрацювати задля істотного збільшення фінансування та реалізації програм, пов'язаних з моніторингом та боротьбою з дезінформацією з одного боку та інвестуванням у довгострокове підвищення медіаграмотності та освіти у сфері дезінформації – з іншого.

НДІ визначив експертів для проведення довгострокового ґрунтового аналізу ключових тем, висвітлених у цьому звіті, та буде продовжувати здійснювати моніторинг усього виборчого процесу до його завершення. Невдовзі після виборів НДІ представить комплексну оцінку виборчого процесу в цілому.

НДІ бажає висловити подяку Агентству США з міжнародного розвитку (USAID), яке сприяло підготовці цього випуску «Спостереження за виборами в Україні», а також реалізації іншої поточної діяльності Інституту у сфері аналізу виборів.

НДІ є неприбутковою позапартійною організацією, яка працює задля підтримки та зміцнення демократичних інститутів у всьому світі шляхом посилення участі громадян, відкритості та підзвітності уряду. НДІ організував понад 250 міжнародних спостережних місій або місій з оцінювання у більш ніж 65 країнах, зокрема багато місій з оцінювання в Україні, починаючи з 1992 року. Додаткову інформацію про НДІ та його програми можна знайти на www.ndi.org.